

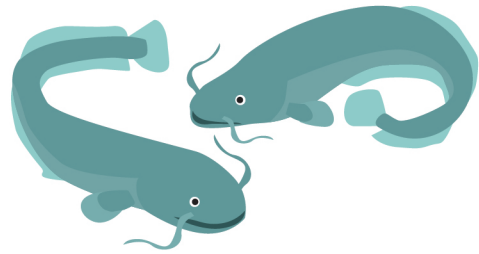
ແສນແກ້ວຮ່ວມໃຈ ເຮື້ຍນຮູ້ອາຊີພ ຈາກກຸ່ນຊຸມຊນ

ໂຄຣງກາຣເດັກແສນຮ່ວມໃຈ
ສຳຮາງຣາຍໄດ້ ເສຣີມຊີວິຕ

เด็กและเยาวชนบ้านแสนแก้ว ตำบลสวาย อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ ขาดโอกาสในการศึกษาต่อ ส่งผลให้หลายคนไม่มีงานทำ กลุ่มเยาวชนจึงใช้ “ฐานทุน” ที่มีอยู่ในชุมชนที่มีจุดเด่นเรื่องเกษตรกรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นโจทย์ในการทำโครงการเด็กแสนร่วมใจ สร้างรายได้ เสริมชีวิต โดยหวังว่าโครงการนี้จะทำให้เด็กและเยาวชนในชุมชนได้เรียนรู้เรื่องการสร้างอาชีพ เกิดแหล่งอาหาร พร้อมสร้างรายได้แก่ตัวเองและชุมชน

ขนมเกสรดอกไม้เจียก

การเลี้ยงปลาตุก

ผู้ใหญ่ในชุมชน

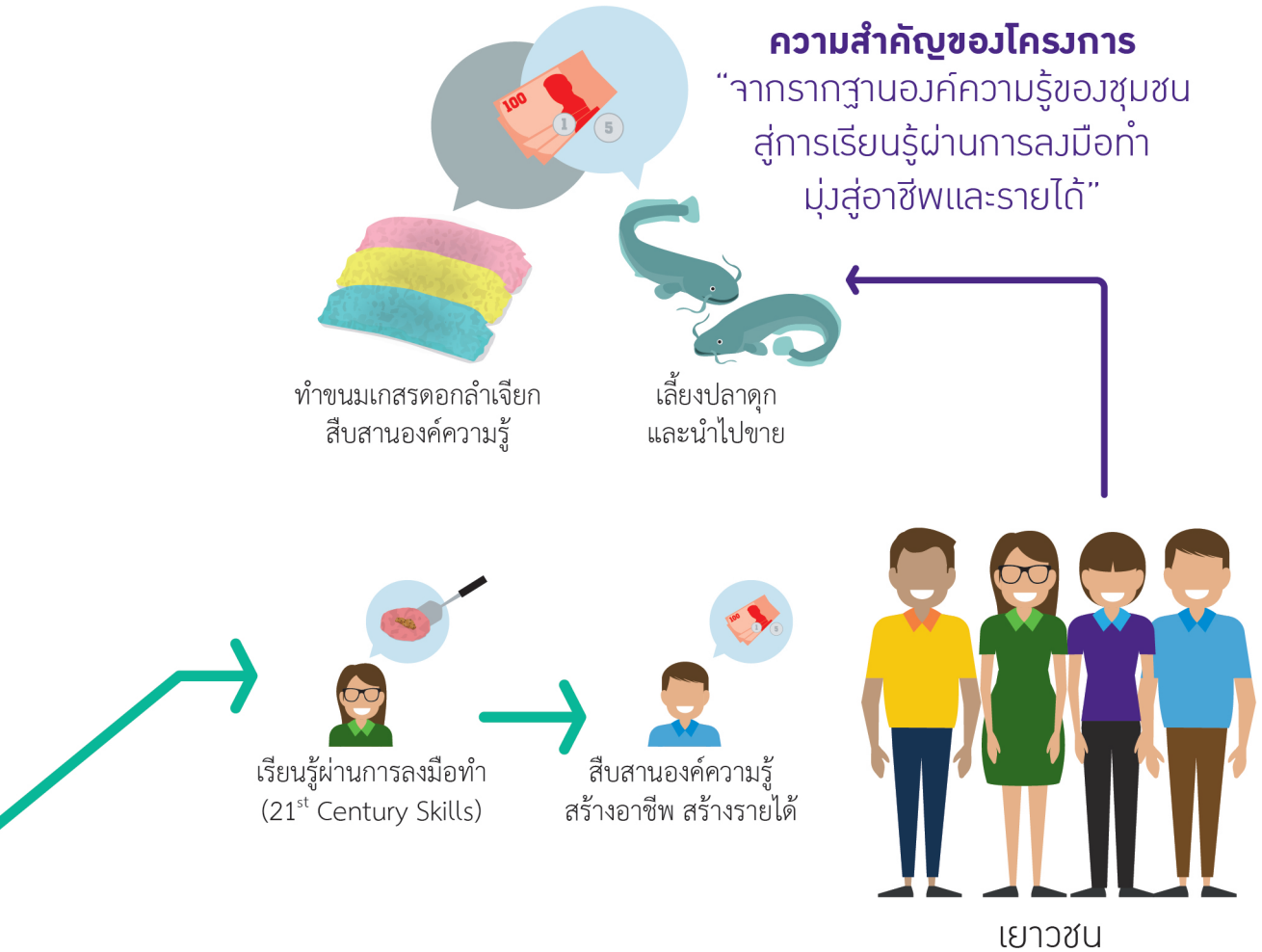
เยาวชนเสาะหา
ช่องทางสร้างอาชีพ

- ชาวบ้านถ่ายทอดองค์ความรู้
- เยาวชนหาคำถามจากภายนอก

- เห็นคุณค่าของสิ่งที่เยาวชนทำ
- ถ่ายทอดองค์ความรู้
- ให้การสนับสนุนพื้นที่แลกเปลี่ยนการเรียนรู้
- มีอาชีพและรายได้

คุณค่าที่เกิดขึ้น

ต่อเยาวชน
จากที่เคยไม่อยากจะร่วมกิจกรรมชุมชน
ตอนนี้กลับอยากเข้าร่วม เพราะการทำ
กิจกรรมจะช่วยพัฒนาตัวเองและชุมชน

ต่อชุมชน
เด็กและเยาวชนอาสาเข้ามาร่วมกิจกรรม
ของชุมชนด้วยความเต็มใจ ผู้ใหญ่ในชุมชน
เกิดความหวังว่าสิ่งดี ๆ จากการทำโครงการ
จะค่อย ๆ ขยายไปสู่เด็กและเยาวชน
คนอื่นจนสามารถคลี่คลายปัญหาการว่างงาน
ของเยาวชนในชุมชนลงได้

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากโครงการใช้เพียงส่งผลดีต่อเด็ก แต่ยิ่งเอื้อต่อชุมชนด้วย เวลาชุมชนมีกิจกรรมก็จะมีเด็ก ๆ เข้ามาช่วยเหลืองานอย่างเต็มใจ จนทำให้มีความหวังว่าสิ่งดี ๆ จากการทำโครงการจะค่อย ๆ ขยายไปสู่เด็กและเยาวชนคนอื่น เพื่อคลี่คลายปัญหาที่พบอยู่ในปัจจุบัน

บ้านแสนแก้ว ตำบลสวาย อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงขึ้นชื่อแห่งหนึ่งของจังหวัดศรีสะเกษ เมื่อกลุ่มเยาวชนคิดจะทำโครงการทีมงานซึ่งประกอบด้วย เอ็ม-กิตติศักดิ์ นรดี แป้ง-ณัฐธิดา แสงมาศ แพน-นันทกา พันธะมาศ ปีม-พรนิตา ไสพันธ์ เทม-พสุธร นาคนวล และ ดาว-วิไลวรรณ วิเศษชาติ จึงคิดใช้เกษตรกรรมและภูมิปัญญาของท้องถิ่นมาเป็นโจทย์โครงการ โดยหวังว่าโครงการนี้จะทำให้ได้เรียนรู้การสร้างอาชีพ เกิดแหล่งอาหาร พร้อมสร้างรายได้แก่ตัวเองและชุมชน

ค้นหาโจทย์จากชุมชน

“พี่แลมาชนว่ามีโครงการพัฒนาเยาวชน พวกเขาอยากทำใหม่ เราเห็นว่าน่าสนใจ ก็อยากลองดู เผื่อจะช่วยพัฒนาหมู่บ้านของเราให้ดีขึ้น” แป้ง เกริ่นนำถึงการเข้ามา

“การลงพื้นที่ทำให้เรารู้ว่าคนในชุมชนประกอบอาชีพอะไรบ้าง...จากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดมาระดมความคิด จนได้คำตอบว่าจะ “เลี้ยงปลา” และ “ทำขนม” เพราะมีบ่อปลาตกของชุมชนที่พวกเขาสามารถใช้งานได้ ส่วนการทำขนมก็มีกลุ่มแม่บ้านที่กำลังทำอยู่แล้ว น่าจะช่วยสอนพวกเขาได้”

ทำโครงการของเธอและเพื่อนๆ จากการชักชวนของ พี่แล-สิดาวรรณ ไชยภา พี่เลี้ยงชุมชน โครงการเรียนรู้การทอผ้าไหมกับกลุ่มเยาวชนบ้านชีนาค ที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาเยาวชนพลเมืองดีศรีสะเกษตั้งแต่ปี 1 ก่อนเล่าต่อถึงบรรยากาศวันแรกของการตั้งต้นโครงการว่า วันนั้นเด็ก ๆ ในหมู่บ้านส่วนใหญ่ต่างก็เข้าประชุม แต่หลายคนออกตัวว่ามีธุระบ้าง ติดทำงานบ้าง จึงไม่สะดวกทำโครงการ กระทั่งเหลือเพียงไม่กี่คน จนมารวมทีมกันทำโครงการในที่สุด

แพนและบีมี เอ่ยเป็นเสียงเดียวกันว่า เห็นตรงกับแบ่งว่าโครงการดูน่าสนใจ เพราะเคยเห็นกลุ่มเยาวชนของพี่แลทำแล้วเกิดประโยชน์กับตัวเอง และคาดว่าน่าจะช่วยพัฒนาหมู่บ้านได้

ด้านเอ็ม พี่ใหญ่ของกลุ่มที่ควมตำแหน่งหัวหน้าโครงการและประธานเยาวชนของหมู่บ้าน กลับมีมุมมองที่ต่างออกไปคือ อยากช่วยเยาวชนในหมู่บ้านที่ไม่มีงานทำ และคิดว่าโครงการนี้น่าจะเป็นช่องทางที่ดีในการสร้างอาชีพได้

แบ่ง เล่าว่า ตอนแรกพวกเขาอยากทำโครงการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง แต่พอวิเคราะห์ถึงศักยภาพแล้วน่าจะเกินกำลังของทีมงาน และเกินเวลาทำโครงการ จนมาลงตัวที่การปลูกผัก เพราะทุกคนต่างเคยปลูกผักสวนครัว อาทิ ผักบุ้ง คะน้า ไว้รับประทานในครัวเรือนอยู่แล้ว

แต่เมื่อพี่มวล-ประมวล ดวงนิล พี่เลี้ยงโครงการพัฒนาเยาวชนพลเมืองดีศรีสะเกษ ชวนคิดให้พวกเขามองหาทุนในชุมชน ด้วยการลงพื้นที่เก็บข้อมูล ซึ่งกระบวนการนั้นนอกจากจะทำให้พวกเขารู้จักชุมชนมากขึ้นแล้ว ยังได้เริ่มต้นฝึกฝนการทำงานเป็นทีมจากการแบ่งหน้าที่ทำงาน เช่น การคิดคำถาม การถาม และการจด เป็นต้น

“การลงพื้นที่ทำให้เรารู้ว่าคนในชุมชนประกอบอาชีพอะไรบ้าง อาทิ เลี้ยงปลาดุก เลี้ยงจิ้งหรีด ทำขนม ปลูกผัก แต่พอมาประชุมกันแล้วให้แต่ละคนเสนอความคิดเห็นว่าอยากทำอะไร บางคนอยากปลูกผัก บางคนอยากเลี้ยงปลาดุก เลี้ยงจิ้งหรีด และทำขนม” เอ็มกล่าว และบอกต่อว่า พวกเขาจึง

นำข้อมูลทั้งหมดมารวมกัน แล้วระดมความคิด ช่วยกันเขียน ช่วยกันเสริม จนตัดสินใจได้ว่าควรตัดการปลูกผักออกไป เนื่องจากสภาพดินช่วงนั้นค่อนข้างแข็งไม่เหมาะสำหรับเพาะปลูก

เมื่อตัดเรื่องการปลูกผักออกไป ทีมงานช่วยกันรวบรวมความคิดอีกครั้งว่าจะทำอะไร จนได้คำตอบคือ “การเลี้ยงปลา” และ “ทำขนม” เพราะมีบ่อปลาตกของชุมชนที่พวกเขาสามารถใช้งานได้ ส่วนการทำขนมก็มีกลุ่มแม่บ้านที่ทำอยู่แล้ว น่าจะมาช่วยสอนพวกเขาได้ นอกจากนี้เพื่อเรียนรู้กันในทีมแล้ว ยังต้องการให้เพื่อนที่ไม่มีโอกาสเรียนต่อ ไม่มีงานทำ มาร่วมเรียนรู้เพื่อช่วยสร้างงาน สร้างอาชีพ และฝึกความรับผิดชอบต่อตัวเองอีกด้วย

สืบค้นความรู้...ก่อนลงมือทำ

จากการเริ่มต้นสืบค้นข้อมูลภาพรวมของชุมชน มาสู่การเจาะลึกความรู้จักกับผู้รู้ภายในชุมชน โดยทีมงานเลือกลงไปเรียนรู้เรื่องการเลี้ยงปลาตกเป็นอันดับแรกกับ **ลุงมवल นาคนวน ปราชญ์ชุมชน** ตั้งแต่การหาพันธุ์ปลา การเตรียมบ่อปลา การดูแล และให้อาหารปลา เอ็มเล่าถึงบรรยากาศการเรียนรู้เรื่องปลาตกว่า “ลุงมवलเล่าขั้นตอนการเลี้ยงปลาทั้งหมดให้ฟังว่า การเลี้ยงปลาตกจะมี 2 แบบ ได้แก่ เลี้ยงในบ่อดินกับบ่อซีเมนต์ แต่ส่วนใหญ่นิยมเลี้ยงในบ่อดินเพราะต้นทุนต่ำ ส่วนวิธีการเตรียมบ่อดินหลังจากขุดเสร็จต้องกำจัดกรวดหินออกให้หมด แล้วนำฝ้ายามารองกันบ่อ ก่อนจะปล่อยปลาลงไป”

หลังจากไปเรียนรู้กับลุงมवलแล้ว ทีมงานกลับมาสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตเพิ่มเติม เพื่อตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้จากทั้ง 2 แหล่ง มีความแตกต่างกันหรือไม่ ซึ่งถือเป็นสิ่งที่พวกเขารู้จักตั้งข้อสงสัย ซึ่งจะทำให้การทำโครงการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยพบว่าข้อมูลที่ได้จากผู้รู้และอินเทอร์เน็ตมีความคล้ายกัน

ส่วนการทำขนม ทีมงานเห็นว่าน่าจะเป็นงานที่ผู้หญิงถนัดกว่า จึงให้แบ่งเป็นหัวหน้าทีม โดยมี **น้ำทอง-ทัศนลักษณ์ นาคนวน** กรรมการ หมู่ 2 และประธานกลุ่มสตรีของหมู่บ้าน รวมทั้งเป็นแม่ของเหมอาสาเข้ามาเป็นผู้รู้ถ่ายทอดความรู้ด้านการทำขนมให้กับทีมงาน

โดยขนมที่ทีมงานเลือกเรียนเป็นอย่างแรกคือ **ขนมเกสรดอกกล้าเจียก** ขนมไทยโบราณ ตัวขนมมีลักษณะคล้ายดอกกล้าเจียกที่สุกงอมเต็มที่ กลีบเกสรจะแตกออกละอองเกสรจะส่งกลิ่นหอมตลบอบอวน ไล่ที่ทำจากมะพร้าวทวนกับน้ำตาลทราย แต่งด้วยสีจากธรรมชาติ และกลั่นจากน้ำใบเตย ห่อด้วยแป้งข้าวเหนียวที่ผ่านการร่อนบนกระชาะ รสชาติหอมหวาน สัมผัสนุ่มละมุน

โดยที่มาที่ไปของภูมิปัญญาการทำขนมในหมู่บ้านแสนแก้วนั้น น้ำทองเล่าว่าเกิดขึ้นเมื่อปี 2553 ที่กลุ่มสตรีในหมู่บ้านรวมตัวไปเรียนทำขนม เช่น ขนมใส่ไส้ ขนมปั้นสิบ เพราะต้องการมีอาชีพเสริม ส่วนขนมดอกจอกกับเกสรดอกกล้าเจียกเป็นสูตรของคุณยายไล่กับคุณยายกุหลาบ 2 พี่น้อง ซึ่งอาศัยอยู่บ้านสนิท หมู่บ้านข้างเคียง ซึ่งเคย

“ถ้าใครไม่เคยทำคงบอกว่ายาก ตอนแรกเราก็อายุาก แต่ทำไปเรื่อย ๆ จึงรู้ว่า
ต้องไม่ใจร้อน อดทน ค่อย ๆ ทำ โดยเฉพาะตอนพับที่จะพับเร็วมากไม่ได้
เดี๋ยวไส้แตกไม่สวย แต่ถ้าพับช้าเกินไป ขนมก็จะกรอบจนแตกอีก แล้วพอเริ่ม
ชินมันก็ง่ายและสนุกดี”

หามาขายที่บ้านแสนแก้ว พี่สาวของน้ำทองไปอาศัยอยู่กับญาติที่บ้านสนิท ได้ไปดู
ยายทำ จึงนำกลับมาทำขายที่บ้าน ตัวน้ำทองเองจึงสืบทอดสูตรต่อจากพี่สาว

บทเรียนจากการปฏิบัติจริง

บีมเล่าถึงบรรยากาศการเรียนกับน้ำทองว่า “ถ้าใครไม่เคยทำคงบอกว่ายาก
ตอนแรกเราก็อายุาก แต่ทำไปเรื่อย ๆ จึงรู้ว่าต้องไม่ใจร้อน อดทน ค่อย ๆ ทำ โดยเฉพาะ
ตอนพับที่จะพับเร็วมากไม่ได้ เดี่ยวไส้แตกไม่สวย แต่ถ้าพับช้าเกินไป ขนมก็จะกรอบ
จนแตกอีก แล้วพอเริ่มชินมันก็ง่ายและสนุกดี”

ด้านบีม เล่าถึงความประทับใจและเทคนิคส่วนตัวที่ค้นพบจากการทำขนมว่า
เธอชอบขั้นตอนการนวดแป้งที่สุด เหมือนได้นวดไปด้วยเล่นไปด้วย ส่วนขั้นตอนที่
คิดว่ายากคือ การพลิกขนม เนื่องจากกลัวแป้งฉีกขาดแล้วได้จะแตกออกมา ซึ่งอันแรก
ที่ทำออกมาก็เยอะ แต่น้ำทองก็ใจเย็น ค่อย ๆ พาทำ กระทั่งขนมที่ทำออกมาได้สวย
แป้งต้องไม่กรอบมาก สุขแบบพอดี ซึ่งการทำขนมให้ออกมาสวยเช่นนี้ได้ คนทำต้อง
ไม่รีบร้อน ใจเย็น และต้องมีสมาธิอยู่ตลอดเวลา

น้ำทอง เสริมถึงความรู้สึกในการสอนกลุ่มเยาวชนว่า “สอนเด็ก ๆ ไม่ค่อยยาก เพราะพวกเขาเป็นเด็กที่สอนได้ บอกได้อยู่แล้ว แต่สอนทีเดียวยังจะทำให้ทำเป็นเลยคงไม่ได้ เพราะการทำขนมเป็นเรื่องละเอียดอ่อน อยากให้เขามาถาม มาดู มาฝึกเพิ่มเติมบ่อย ๆ”

แม้จะเพิ่งเรียนได้ไม่กี่ครั้ง แต่แพนบอกว่า เธอรู้สึกดีใจที่ได้มาเรียนรู้ และสืบสานการทำขนมเกสรดอกลำเจียก เนื่องจากปัจจุบันคนที่ทำขนมเกสรดอกลำเจียกในหมู่บ้านมีแต่ผู้ใหญ่เท่านั้น ไม่มีเด็กรุ่นใหม่สนใจเข้ามาเรียนรู้เลย ถ้าพวกเขาไม่เข้ามาเรียนรู้อีกหน่อยขนมเกสรดอกลำเจียกอาจหายไปจากชุมชนเราก็ได้ เมื่อถามถึงความรู้สึกที่ทีมงานบอกเป็นเสียงเดียวกันว่า ตอนที่ทำขนมได้ชิ้นแรกรู้สึกภูมิใจมาก กินแล้วอร่อยทั้งที่ฝีมือและหัวใจ

ในส่วนของการเล่นปลาตุ๊ก เมื่อเรียนรู้ภาคทฤษฎีจากลุงมวลงจนมั่นใจแล้ว ก็ถึงเวลาลงมือปฏิบัติจริง ทีมงานตัดสินใจใช้บ่อของชุมชนเลี้ยงปลาตุ๊กตามความตั้งใจเดิมโดยชักชวนเพื่อนๆ ในชุมชนที่ไม่ได้เรียนหนังสือเข้ามาช่วยด้วย เพื่อสร้างการเรียนรู้และฝึกอาชีพไปพร้อมกัน

เอ็ม บอกต่อว่า บ่อเลี้ยงปลาแห่งนี้คนในชุมชนร่วมกันลงขันสร้าง เป็นบ่อปูนขนาด 2 x 3 เมตร จำนวน 3 บ่อ และหั่นกันเลี้ยงปลา ก่อนจะยกเลิกไป สภาพของบ่อในปัจจุบันมีรอยแตกร้าว เก็บน้ำไม่ได้ 2 บ่อ เพราะไม่ได้ใช้เป็นเวลานาน ทีมงานแก้ปัญหาโดยนำผ้าใยมาปิดไว้ ไม่ให้น้ำรั่ว พร้อมกับเตรียมหาซื้อพันธุ์ปลาตัวละ 1 บาท ขนาดเล็กกว่านิ้วก้อย จำนวน 2,000 ตัวไว้รอ หลังซ่อมแซมบ่อเสร็จแล้วจึงสูบน้ำใส่บ่อ 1 บ่อก่อน เมื่อ 1 สัปดาห์ผ่านไป จึงเปลี่ยนน้ำ และใส่น้ำลงไปอีก 2 บ่อ

**“เมื่อก่อนเป็นคนขี้อาย ไม่ชอบออกมานำเสนอ แต่พอต้องทำแล้วทำได้ก็รู้สึกภูมิใจ
สิ่งที่ทำให้กล้าเล่ากล้านำเสนอคงมาจากการลงมือทำ และจากที่เคยขี้อาย
ก็เปลี่ยนมามีความรับผิดชอบมากขึ้น มาตรงเวลา รู้จักจัดสรรเวลา
ทั้งการทำกิจกรรม ทำการบ้าน และทำงานบ้าน”**

พร้อมแยกปลาไปลงตามขนาดตัวแบ่งเป็นเล็ก กลาง และ
ใหญ่

แป้ง เล่าต่อว่า เมื่อปลาโตได้ประมาณนิ้วชี้ พวกเรา
ต้องทำการคัดแยกขนาดปลาเป็น 3 บ่อ แต่ระหว่าง
สูบน้ำลงบ่อ พวกเราเปิดเครื่องไม่ถูก ทำให้ลูกปลาดูกูด
เข้าไปด้วย พอเปิดเครื่องออกมาจึงเห็นว่าปลาทายไป
ประมาณ 10 กว่าตัว

ข้อผิดพลาดดังกล่าวกลายเป็นบทเรียนแรกที
สอนให้ทีมงานรู้จักวิธีการเลี้ยงปลาดุกของจริงจาก
การลงมือทำ ก่อนมีบทเรียนอีกหลากหลายตามมา
ทั้งการแยกปลาลงบ่อ ที่ต้องอาศัยการสังเกตและ
แบ่งขนาด การฝึกความรับผิดชอบตามเวรให้อาหาร
และบทเรียนสำคัญคือ ทักษะชีวิตที่จะเป็นพื้นฐาน
สำหรับใช้ชีวิตในสังคมข้างหน้า

ผลลัพธ์ และการเปลี่ยนแปลง

บทเรียนจากการลงมือทำ นอกจากจะสร้างทักษะ
ชีวิตให้ทีมงานแล้ว กระบวนการทำโครงการ ตั้งแต่ต้น
จนจบ ยังสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในตัวของ
ทีมงานแต่ละคนอย่างคาดไม่ถึง

แป้งเล่าว่า เดิมเธอเป็นคนขี้อายและขี้อาย แต่เมื่อ
เข้ามาทำโครงการ ทำให้พบความเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่
ภายในตัวเอง

**“เมื่อก่อนเป็นคนขี้อาย ไม่ชอบออกมานำเสนอ
แต่พอต้องทำแล้วทำได้ ก็รู้สึกภูมิใจ สิ่งที่ทำให้กล้าเล่า
กล้านำเสนอคงมาจากการได้ลงมือทำ และจากที่เคย
ขี้อายก็เปลี่ยนมามีความรับผิดชอบมากขึ้น มาตรง
เวลา รู้จักแบ่งเวลาทั้งการทำกิจกรรม ทำการบ้าน และ
ทำงานบ้าน”**

ด้านบีมก็มีความเปลี่ยนแปลงคล้ายกับแป้ง จากคน
ที่ไม่กล้าแสดงออก โครงการนี้ทำให้เธอได้โอกาสฝึก
ความกล้าแสดงออก กล้าพูด กล้านำเสนอ ซึ่งเธอรู้สึก
ชอบความเปลี่ยนแปลงนี้ที่เกิดขึ้นกับตัวเอง

ส่วนแพน นอกจากเกิดความกล้าแสดงออกแล้ว
ยังเปลี่ยนนิสัยที่เคยใจร้อน ขี้หงุดหงิด ให้กลายเป็น
คนใจเย็นมากขึ้น

ส่วนเอ็มและเทม จากที่ไม่อยากเข้าร่วมกิจกรรม
ชุมชน ตอนนีกลับอยากเข้าร่วม เนื่องจากมองว่าการ
ทำกิจกรรมจะช่วยพัฒนาตัวเองและชุมชน เอ็มเล่าว่า
“กิจกรรมช่วยเสริมทักษะให้ตัวเรา เวลาเรามาทำจะชวน
เพื่อน ชวนน้องมาด้วย เพราะเขาก็สามารถนำความรู้ไป
เป็นอาชีพเสริมได้ และทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนา”

“ในฐานะผู้ใหญ่ในชุมชนได้เห็นลูกหลานมารวมกลุ่มกันทำโครงการที่ดีต่อตัวเองก็รู้สึกภูมิใจมากแล้ว เพราะทราบพื้นฐานของเด็กแต่ละคนว่ามีภาระการเรียนและภาระทางบ้านเยอะ แต่พวกเขาก็ยังแบ่งเวลามาทำกิจกรรม และช่วยเหลือชุมชนได้ สิ่งทีพอจะส่งเสริมเด็ก ๆ ได้อีกทาง นอกเหนือจากความรู้ คงเป็นการช่วยสอนสิ่งดี ๆ ให้พวกเขา”

จากวันเป็นสัปดาห์ จากสัปดาห์เป็นเดือน ปลาตุ๊กทีพวกเขาเลี้ยงไว้ค่อย ๆ เติบโตไปพร้อมกับหัวใจของทีมงานที่ค่อย ๆ พองฟูกับการเติบโตของปลา ด้วยหวังว่าปลาเหล่านี้จะกลับมาเป็นอาหารแบ่งปันให้แก่คนในชุมชน และสร้างรายได้แก่พวกเขาและเพื่อน ๆ

เอ็มบอกความรู้สึกว่า “เวลาเห็นปลาโตขึ้นก็ดีใจ แต่ต้องแยกขนาดอีกครั้ง เพราะปลาแต่ละตัวกินอาหารได้ไม่เท่ากัน ตัวเลยโตไม่เท่ากัน คิดว่าจะเลี้ยงไปเรื่อย ๆ รอจนปลาได้ขนาดค่อยจับขาย ส่วนเงินที่ขายได้ไม่ว่าจากปลาหรือขนม คิดว่าคงนำมาเข้ากองทุนเยาวชนประจำหมู่บ้าน ที่เกิดจากเยาวชนรุ่นก่อนช่วยกันตั้งและสะสมเงินไว้ เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ แก่ชุมชนต่อไป”

“เยาวชน” กลไกสำคัญของชุมชน

“แรกสุดที่เข้ามาช่วยดูแลน้อง ๆ ในโครงการนี้ เพราะพี่แลมาชวนว่า อยากชวนเราเป็นที่เลี้ยงคอยดูแลและแนะนำน้องเวลามีอะไรติดขัด และช่วยประสานงานกับผู้ใหญ่ให้” ตั้งค์-ศุทธิชัย ทวีชาติ พี่เลี้ยงชุมชน เล่าว่า โครงการนี้ช่วยสร้างความเปลี่ยนแปลงให้แก่ น้อง ๆ ค่อนข้างเยอะ เวลาไปเข้าเวทีเวิร์คช็อปต่าง ๆ เขากล้านำเสนอ กล้าแสดงออก คิดเป็น และรู้จักหน้าที่ของตัวเอง

ตั้งค์บอกต่อว่า ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ ใช้เพียงส่งผลดีต่อเด็ก แต่ยังมีเชื้อต่อชุมชนด้วย เวลาชุมชนมีกิจกรรมจะมีเด็ก ๆ เข้ามาช่วยเหลืองานอย่างเต็มใจ จนทำให้เขามีความหวังว่า สิ่งดี ๆ จากการทำโครงการจะค่อย ๆ ขยายไปสู่เด็กและเยาวชนคนอื่น เพื่อคลี่คลายปัญหาที่พบอยู่ในปัจจุบัน

“ปัญหาเด็กและเยาวชนของบ้านแสนแก้วคือ เด็กไม่มีโอกาสเรียนต่อ ทำให้หลายคนไม่มีงานทำ เราอยากให้โครงการนี้ช่วยสร้างงาน สร้างอาชีพแก่เด็ก ๆ เพื่อที่เขาจะได้มีความรับผิดชอบต่อตัวเอง และทำตัวให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชน”

ทางด้าน ทอง-ทัศนักษณ์ นาคนวน ผู้รู้ด้านการทำขนม ที่ช่วยถ่ายทอดวิชาการทำขนมแก่ทีมงาน บอกว่า ในฐานะผู้ใหญ่ในชุมชนได้เห็นลูกหลานมารวมกลุ่มกันทำโครงการที่ดีต่อตัวเองก็รู้สึกภูมิใจมากแล้ว เพราะทราบพื้นฐานของเด็กแต่ละคนว่ามีภาระการเรียนและภาระทางบ้านเยอะ แต่พวกเขาก็ยังสามารถแบ่งเวลามาทำ

กิจกรรม และช่วยเหลือชุมชนได้ สิ่งที่เราพอจะส่งเสริมเด็ก ๆ ได้อีกทาง นอกเหนือจากความรู้ คงเป็นการช่วยสอนสิ่งดี ๆ ให้พวกเขา

“เราจะคอยบอกเขาเสมอให้รู้จักเชื่อฟังผู้ปกครอง ช่วยกันรักษาประเพณีของชุมชนไม่ให้สูญหาย เพื่อให้พวกเขาได้เติบโตต่อไปในแนวทางที่ดี”

ประพันธ์ นาคนวน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 2 ตำบลสวาย ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า การทำโครงการด้วยการลงมือปฏิบัติ จะสร้างสถานการณ์เฉพาะหน้าต่าง ๆ ให้เยาวชนได้เรียนรู้ว่าควรแก้ไขปัญหาอย่างไร ทำให้เกิดประสบการณ์และทักษะที่เกินกว่าในตำราเรียนบอกไว้ สำหรับการดึงเด็กมาทำกิจกรรมแบบนี้ช่วยเอื้อให้ผู้ใหญ่ได้สังเกตพฤติกรรมของเด็กแต่ละคนได้ว่าเป็นอย่างไร ทำให้ผู้ใหญ่ในชุมชนดูแลเด็กได้ง่ายขึ้น และช่วยสร้างสายสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

ผู้ใหญ่ประพันธ์เล่าต่อว่า นอกจากโครงการและกิจกรรมตามประเพณีแล้ว ชุมชนกำลังวางแผนการขั้นต่อไปที่จะสนับสนุนเด็กและเยาวชนด้วย โดยตอนนี้ผู้ใหญ่ในชุมชนได้เตรียมสร้างพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องอาชีพให้แก่เด็กและเยาวชน เพราะทางชุมชนเห็นว่าการถ่ายทอดความรู้เรื่องการประกอบอาชีพ จะช่วยเสริมทักษะด้านความรับผิดชอบในการแบ่งเบาภาระของครอบครัว และปูพื้นฐานความสามารถในการประกอบอาชีพให้เด็ก ๆ ไว้ใช้ต่อไปในอนาคต

ในยุคที่เทคโนโลยีก้าวหน้าไปไกลกว่าที่ใครหลายคนจะคาดถึง ประกอบกับระบบการศึกษาปัจจุบันที่อาจทำให้มีเยาวชนบางคนตกขบวนการศึกษาในระบบไปบ้าง แต่เกษตรกรรมและภูมิปัญญาชุมชน ยังเป็น “ฐานทุน” สำคัญที่ช่วยให้เยาวชนทั้งที่เรียนและไม่เรียนในโรงเรียน นำต้นทุนนี้มาเป็นฐานอาชีพ ที่ทำให้เยาวชนรุ่นใหม่มีทักษะอาชีพ มีทักษะชีวิต สามารถประกอบอาชีพอยู่ในชุมชนได้ ดังเช่นที่เด็กและเยาวชนบ้านแสนแก้วได้มองเห็นโอกาสนี้จากการริเริ่มทำโครงการโดยการทำโครงการให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ นั่น ต้องอาศัยการระดมระดม และสนับสนุนจากหลายฝ่าย ทั้งที่เลี้ยงโครงการ ที่เลี้ยงชุมชน ครัวภูมิปัญญา ผู้ใหญ่ใจดี หรือแม้แต่จากกลุ่มเยาวชนด้วยกันเอง และกระบวนการทำโครงการยังสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในเนื้อในตัวของทีมงาน จากที่เคยใจร้อนก็เริ่มเย็นลง คิดเป็น ทำเป็น เกิดทักษะชีวิต ที่สำคัญคือสำนึกรักชุมชนที่เดิมไม่เคยสนใจเข้าร่วมกิจกรรมใดๆ ของชุมชนเลย แต่วันนี้พวกเขาอาสาเข้ามาช่วยเหลือกิจกรรมของชุมชนอยู่เสมอ ด้วยเห็นว่าการทำกิจกรรมนอกจากได้พัฒนาตนเองแล้วยังช่วยพัฒนาชุมชนถิ่นเกิดของพวกเขาได้อีกด้วย

• • • •

โครงการเด็กแสนร่วมใจ สร้างรายได้ เสริมชีวิต

พี่เลี้ยงชุมชน	สุทธิชัย ทวีชาติ
ทีมทำงาน	กลุ่มเยาวชนบ้านแสนแก้ว ตำบลสวาย อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ
ณัฐธิดา แสงมาศ	มัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนตุมพิตยานุสรณ์
นันทกา พันระมาศ	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสวายพิทยาคม
พรนิตดา ไสพันธุ์	มัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสวายพิทยาคม
วิไลวรรณ วิเศษชาติ	มัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนตุมพิตยานุสรณ์
จิรวิญญา นาคนวน	มัธยมศึกษาปีที่ 6 กศน.อำเภอปรางค์กู่
กิตติศักดิ์ นรดี	จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
พลุธร นาคนวน	ประกาศนียบัตรวิชาชีพปี 1 วิทยาลัยเทคนิคศรีสะเกษ